

stroškov zahteva večja pristojbina, kajti ti narastejo še le po tožbi in ravno tudi zaradi kolekov, ki se morajo plačevati.

Želeti bi bilo, da bi kak strokovnjak razjasnil in utemeljil, kaj je prav in kaj ni prav. Zaradi nejasnih določeb in različnega postopanja dotičnih organov stranke mnogokrat po nedolžnem škodo trpé. Vsakako bi bilo dobro, da se odpravijo „deleži zasačenja“ (ergreiferteile). Kdor ima dolžnost skrbeti za to, da erar ne trpi škode, in ga država za njegovo poslovanje plača, mora tudi to dolžnost vestno in pod svojo odgovornostjo spolnovati, in ni treba, da bi dobil po vrhu še nagrado za vsako posamezno „zasačenje“. Ako bi se to odpravilo, mislim, da bi se postopalo bolj previdno in vestno.

V—r.

Pravni običaji v Slovencih.

(Konec.)

Istina je, da je v dobi, ko je bil naš narod stiskan in zatiran od vseh stvari, mnogo pravnih običajev izmrlo, a živa resnica je tudi, da jih še mnogo živi med narodom. O tem je gotovo preverjen marsikateri národni uradnik, in kar se specijelno obiteljskega prava in obligacij tiče, narodni beležniki. Zgodi se čestokrat, da pravi kmet v teku pravde ali pri sklepanji pogodb: „pri nas velja pa to tako“ ali pa „mi si mislimo to stvar tako“ itd.

Da pa to svrho dosežemo, treba je zapisavati pravne običaje po nekakem navodu. Najbolj primeren je Bogišičev; zato ga tudi objavimo koncem tega spisa. Nabirati moramo v ta namen tudi pregovore pravnega pomena tako n. pr. „obljuba dolg dela“ ali „kdor prej pride, prej melje“ itd. in slednjič treba je preiskovati urbarije, kjer se še nahajajo po Slovenskem. Natisniti je treba ta pravna vprašanja v več sto iztisih ter jih razdeliti med narodne uradnike sosebno beležnike, duhovnike, dijake in učitelje. Ti gotovo ne bodo odrekli svoje pripomoči, ker je stvar sama na sebi tako važna za zgodovino našega naroda.

Naloga „Maticе Slovenske“ kot našega literarnega zavoda pa je, da tudi na to stvar svojo pozornost obrne. — Uredništvo „Slov. Pravnika“ bo gotovo tako prijazno ter objavilo take doneske.

Prepričani smo, da bomo še mnogo tacega gradiva našli med našim narodom. Ako ne v vseh granih, našli bomo gotovo mnogo pravnih običajev iz privatnega prava, specijelno iz obiteljskega in rečnega prava in iz obligacij. — Tedaj na delo! —

Aleksander Hudovernik.

Navod za zapisavanje pravnih običajev, kateri žive v narodu.

(Sestavljen po Bogišičevem „Naputak za opisivanje pravnijeh običaja, koji u narodu živu“. V Zagrebu 1867.)

I. Privatno pravo. (jus privatum.)

1. Obitelj. (jus familiae.)

a) Zadruga v obče.

Ker se zadruge ne nahajajo več po Slovenskem, izpustili smo dotična vprašanja.

b) Ožja rodbina.

- 1) V katerih letih se zaročajo in ženijo? — Ali se katerikrat dogodi, da starši zaročajo še nedorasle?
- 2) Koliko časa mine navadno med zaročitvijo in ženitvijo?
- 3) Kakšne navade so pri snubitvi in kako se zovejo posamezni sastanki?
- 4) Kdo gre snubit?
- 5) Kedaj smatrajo zaročitev za skleneno?
- 6) Kateri so navadni uzroki, da se zaročitev ovrže?
- 7) Kaj misli narod o svojevóljni razrušitvi zaročitve? Mora li ona, ki brez uzroka odstopi, drugo stranko odškodovati ali ne?
- 8) Ali se čestokrat zgodi, da kdo zaročeno pusti, ko jo je onečastil? Kaki so nasledki in kaj pravi narod o njem?
- 9) Dogodi se li katerikrat, da se kdo s premislekom ali brez premisleka oženi ali zaroči, ne da je bil pravi zakon razvezan?
- 10) Ako se je to dogodilo bona fide, smatra li narod prvi zakon za veljaven in zakonit, ali drugi?
- 11) Nahaja se li pri vas konkubinat; kaj so mu uzroki, kaj misli narod o njem in kako ga imenuje?